

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Avstriae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66469](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66469)

P R O V I N C I A

A V S T R I A E.

ENSETVR *Austriæ Prouincia*
 Socijs ducentis, qui locis quinque
 habitant, in Collegio Viennensi quin-
 quaginta tres, in Pragensi vnus, &
 triginta, in Oloũcensi octo, & trigin-
 ta, in Gracensi octo, & viginti: his
 adduntur missiones totidem, in quibus omnino ver-
 santur duodecim. Societatem iniere decem, & octo.
 Mortui sunt vñdecim.

COLLEGIVM VIENNENSE.

Viennæ concionibus nostrorum, quæ singulis fe-
 stis, dominicisque diebus in præcipuis templis
 quaternæ habentur, effectum est, ut aliquot de catho-
 lica religione multo melius sentiret, sacramenta fre-
 quentarent, carne per eos dies non vescerentur, qui-
 bus est ab ecclesia interdictum, ergaq, ecclesiasticas
 cæremonias multo melius quam antea afficerentur.
 Itaque ineunte Quadragesima plurimi ad nostrum
 templum conuenerunt, ut ipsorum capitibus sacri ci-
 neres rite adspergerentur. Sexta vero feria hebdo-
 madæ sanctæ, cum signum Crucifixi adorandum de
 more proponeretur, tanta nobilium virorum, ac ma-
 tronarum multitudo confluit, quantam superioribus
 annis nostri nunquam meminere. Confessio, commu-
 nioq.

nioque frequentissima est, neque dies est ullus, quo die aliqui per confessionem non expientur. Aliquot cum periculose agrotarent, susceptis Ecclesiae sacramentis, sanitatem præter spem recuperarunt. Familiae tres cum veteres, & graues inimicitias exercerent, odijs depositis, in mutuam beneuolentiam, & amicitiam rediere. Virgines aliquot, quæ nostris confitebantur, perpetuæ virginitati, monasterioque se sacrarunt. In xenodochia itum frequenter, inductique duorum xenodochiorum ægroti, sub vna specie vt omnes communient. Eorum autem qui carcere detinentur, non animi solum confessionis sacramento, atque pijs sermonibus adiuti sunt; sed corporibus etiam corrogatis elemosinis prospectum: qua nostrorum caritate permoti multi, qui animo antea erant obstinato, in Ecclesie catholice veritatem venerunt. Præter hos alij plurimi ad Ecclesie gremium rediere, ex quo numero fuit viri potentis filius eques Hierosolimitanus, qui hæresim Paschalibus ferijs detestatus, sacram Eucharistiam sub vna specie sumpsit. Is apud parentes instando effecit, vt ij per se nostros, quorum vel nomen antea tanquam malum omen execrabantur, studio veritatis addiscendæ ad se euocarent; quod si, vt speramus, catholicam ij religionem susceperint, magnus ad Rom. fidem propagandam aditus aperietur; propterea quod, & potentes sint, multorum oppidorum, ac pagorum domini, plurimumque apud ceteros Austriæ dynastas auctoritate valeant. Duo quoque Hungari concionatores Hæretici ad Rom. Ecclesiam transierunt.

N Impe.

Imperator, eiusque fratres Ernestus, & Maximilianus omni nos genere humanitatis complectuntur. ijdem publicæ supplicationi, quæ ferijs Christi corporis habetur, singulari christianæ pietatis exēplo affuerunt: quæ res dici vix potest, quantum bonorū animos ad bene in posterum de religione sperandum erexerit. Eadem in nos benevolentia signa dat Episcopus Viennensis, frequens enim nos amicitia causa inuisit, & in rebus grauioribus, quæ incidunt, nostrorum sententiam, & consilium requirere solitus est. Is cum ad placandum Deum, pestemque auertendam tridui supplicationem ad tria templa indixisset; tertium diem nostro templo designauit. Ea supplicatio tanta hominum frequentia celebrata est, quantam nostrum templum, ceteroqui amplissimum capere non potuit: quo etiam die Episcopus grauisima, doctissimaque oratione populum ad penitentiam, morumque emendationē est cohortatus. Nuncius vero Apostolicus non solum nos inuisit, cibumque apud nos capit, verum etiā pernoctat; Rem diuinam nostro in templo facit frequenter, & Eucharistiam tum nostris, tum reliquæ multitudini distribuit: quinta item feria sacrosanctæ hebdomadæ solemnia, ingenti populorum frequentia, & letitia peregit. Sclauoniam lustraturus idem duos de Societate secum deduxit; quorum opera in euellendis erroribus; si qui nati essent, vteretur. Similia studia sunt Regis Poloniae legati; is crebro in aede nostra missæ offert sacrificium: natalique Christi domini die sub noctem mediam, & auroram, missam pontificali ritu, & apparatu celebrauit, plurimosque Christi corpore impertiuit.

perit. Eodem die epulum in Collegio Nuncio Apostolico, nostrisque omnibus lautissimum præbuit.

COLLEGIUM PRAGENSE.

Mense Quintili cum Praga nostri pulcherrime starent, pestilentia exorta turbavit omnia. Scholas præcipue illud malum afflixit; quare eas claudere, discipulosque dimittere nostri coacti sunt: qua in re discipulorum caritas, & benevolentia in præceptores maxime perspecta est: cum enim præcipui magistri Pilsnâ Boemix civitatem secessissent, discipuli nullo modo se ab ijs diuelli sunt passi, communemque cum ijs pestis casum sustinere se velle professi sunt. Similem animi pietatem, & benevolentiam in re non dissimili ostenderunt pauperes Collegij adolescentes, quibus cum aliò migrandi facultas offerretur, vndecim ex ijs Praga omnino consistere voluerunt, ne templi cultus intermitteretur, atque inde Societati aliqua infamia nota inureretur: itaque ij omnes communi malo sunt correpti, sex etiam extincti. Qui autem ex nostris Pilsnam profecti sunt, ij, dici vix potest, quanta cum benevolentia excepti, tractatique sint. Nam præterquam quod optimas illis, & nobilissimas ad habitandum aedes adsignauit ciuitas, omnibus præterea publicis eorū actionibus Senatores interfuerunt. Adolescentes octo Senatu, Archiepiscopo, aliisque viris clarissimis præsentibus, summa pompa, letitiaque Magistri sunt creati. Quod spectaculum utpote nouum, & inusitatum ciuitati accidit incun-

N 2 dissimum,

dissimum, sic ut ciues elegantissima oratione publice
 sint testati, nulla alia ex re plus sibi, ciuitatique orna-
 menti fuisse accessurum. Mensibus circiter duobus,
 quibus Pilsnam ventum est, initium pestis ortum scho-
 las iterum dissipauit; quattuor etiam de nostris ex-
 tinxit. Hæc de rebus scholasticis. Communicantes in
 æde nostra hoc anno fuerunt numero duum millium
 quingentorum; qui numerus ut in tot, tantisq. rerum
 difficultatibus paruus videri non debet. A varijs hæ-
 resibus ad catholicam religionem traducti tres, & vi-
 ginti. Confessiones aliquot auditæ eorum, qui octo, aut
 plurium etiam annorum spatio crimina non expiaue-
 rant: quidam etiam præcipuæ dignitatis viri generalè
 rite confessionem fecere. Nonnulli à nouem, aut se-
 ptemdecim passuum millibus ad nos confessionis, com-
 munionisq. gratia contenderunt. Tres milliū passuum
 duodecim itinere venerunt, via palustri, & lutulenta,
 ut plerumque umbilico tenus aqua esset; eorum vnus
 cum ab hæreticis ob catholicam religionem in carce-
 rem fuisset coniectus, quamdiu ibi fuit, eum semper
 lux clarissima circumfudit, cui etiam rei dant testimo-
 nium ij, qui præsentis interfuerunt: totoq. eo tempo-
 re ille se incredibili cælestium gaudiorum copia abun-
 dasse confirmauit. Iudæus quidam christiana cathe-
 chesi institutus, & in summo templo in conspectu ci-
 uitatis vniuersæ baptizatus est; hominemque de ba-
 ptismo viri è prima nobilitate susceperunt.

COLLEGIUM OLOMVCENSE.

Sanctæ Annæ sodalitas, quam Olomutiij institu-
 tam proximis litteris scriptum ad vos est, magnos
 in pietate progressus facit. Multi in eam leguntur vi-
 ri nobilissimi, qui catholicæ religionis, omnisque vir-
 tutis sunt exemplum; sacramenta obeunt frequenter,
 atque tum suæ ipsorum saluti, tum aliorum diligen-
 ter inuigilant, multosque ab hæresi ad catholicam ve-
 ritatem adduxerunt. Ex ijs quidam sextis quibusque
 ferijs ob Christi necis memoriam, vinum non gu-
 stant: alij ijsdem diebus pane, & aceto victitant.
 Natalem S. Annæ diem expiatis criminibus, christi-
 que corpore suscepto, singulari animi pietate conce-
 lebrarunt: quo die omnes ad Diuæ ipsius templum,
 quod passuum abest millibus quattuor iuerunt; ple-
 rique etiam iter illud asperum, atque arduum nudis
 pedibus confecerunt. Quos ibi omnes Episcopus,
 (qui & ipse in sodalium numero est) liberali conui-
 uio excepit. Sodalitatis Rector vir Senatorius cum
 aliquot familiaribus, peregrinorum vestitu, ad B.
 Virginis ædem triginta ab vrbe passuum millibus, pe-
 dibus profecti; ac redeuntes, urbem psallentes inie-
 runt, Prætoriumque ipsum ter circumierunt, stupen-
 tibus hæreticis, vnde tanta in senatore ad id auden-
 dum fiducia; letantibus vero catholicis, quod adhuc
 reliqui essent aliqui religionis, pietatisque auitæ stu-
 diosi. Ciues quidam hæreticus cum graui morbo la-
 boraret, ecclesiæ reconciliatus, & in sodalitem ad-
 scriptus sanus illico factus est; uouitq. D. Annæ diem

Natalem semper festum, ac solemnem se habiturum. Alter ex sodalibus, cum ad ipsum munus quoddam publicum plenum honoris, ac dignitatis deferretur, nullis consulum minis, aut precibus induci potuit, ut id susciperet; propterea quod eo munere necessitatem sibi agendi cum hereticis videbat imponi. Femina quaedam primaria, & locuples ex eadem sodalitate, singulari studio pueris scabiosis capita manibus suis abluit: ac pro expiatione earum animarum, quæ sunt in Purgatorio, certum alit pauperum numerum.

Ad nostros præterea magna solet hominum multitudo confessionis causa conuenire; ferisq; Paschalis confitentium tria millia centum, & septem numerati sunt: quorum plurimi aut generales vitæ totius, aut multorum videlicet viginti, vel quadraginta annorum confessiones fecerunt. Septem, & viginti Luterana heresi deposita, fidem orthodoxam susceperunt; multo plures inducti, ut sub vna dumtaxat specie communicent; in quibus duo fuere Senatores. Parochi duo concubinas dimiserunt. Mulieres quattuor à vita flagitiosa reuocatae; ex his vna cum turpi consuetudine, parentum, atque ciuitatis vniuersæ odium in se concitasset, à multis millibus passuum venit ad nostros, confessionisq; sacramento expiata laudabilem vitam instituit. Matrona quaedam, cum propter odium inimicitarum triennio sacramentis caruisset, reconciliata per nostros inimicis, sacramenta iam frequenter.

COLLEGIVM GRAECENSE.

Græcij magnum est Hæreticorum odium in societatem, quippe quam vnam diſtitant ſuis conatibus obſiſtere; itaq. quidquid Archidux, Conſiliarijque ſumme catholici de religione decernunt, id totum à noſtris conſilijs profiſciſci interpretantur. Nuper accidit, vt Carolo Archiduce ad comitia proſeſto, eius Conſiliarij quædã de religione decreta facerent; quæ noſtris auctõribus prolata cum ſuſpicarentur hæretici, rumores ſparſerunt, Prouinciam vniuerſam facta rebellionẽ, de Nuncio Apoſtolico, & Ieſuitis interficiendis coniuraſſe. Quæ fama cum ad Sclauoniam uſque pecebuſſet, nobiliſſimi quique, qui filios in noſtram diſciplinam tradiderant, eos omni feſtinatione reuocarunt: noſtrorumque gymnaſium magnam per eum tumultum diſcipulorum iacturam fecit: donec reditu Principis, rebusque compoſitis, diſcipuli redire cœperunt. Catholicorum autem egregius in nos eſt animus, & beneuolentia; in quibus tamen ipſi Principes, benemerendi de nobis principatum tenent: nam & in collegium veniunt frequentes, dieſque totos cum noſtris ponunt ſuauiſſime; neque hebdomada vlla eſt, qua non ſæpius noſtros ad ſe vocent, eorumque conſilium in ijs, quæ quotidie incidunt, requirant: ijdem ſi quando ab vrbe longius abſuturi ſint, ſemper è noſtris aliquem ſecum deducunt, qui à concione, confeſſioneque ſit. Septembri mense venit ad hãc urbem Gulielmus Bauariæ Dux, fratre, alijsque Principibus comitatus, vt Archiducis filiam ſu-

sciperet è baptismo: mirum quanta Dux optimus ubique nostros benevolentia complectatur: Collegiū enim sepe solus adiit, primoque die latina oratione, carminibusque exceptus est; vltro etiam sese nostris conuiuā obtulit cum Nuncio Apostolico, Episcopo Gurcensi, Archiducibus quattuor, Ducibus tribus, Marchionibus duobus. Episcopus autem Gurcensis totus est noster; is ad omnia consilio nostrorum vtitur; crimina expiat frequentissime: quin immo ter, aut quater in anno, Societatis more, generalem instituit confessionem, in pauperes præterea benignissimus est, eosque sepe diebus festis lauto conuiuio accipit, ipseque discumbētibus summa cum animi voluptate ministrat atque ad hæc, quo maiore, vt ipse ait, omnia fiant ordine, de nostris aliquot semper solitus est adhibere. Hoc odium Hæreticorum, catholicorumque benevolentia magnos nostris ad vtramque officij partem stimulos admouet: itaque datur sedulo à nostris opera, vt neque ab hæreticis accusari, neque à catholicis requiri ipsorum possit officium; multa que in hæretica ciuitate ad Dei gloriam, salutemque proximorū insignia quotidie geruntur. Illud vero in publico carcere apud vinctos è re diuina effectum est, vt hæretici ministri, qui eò sese insinuabant, inde Archiducis edito arcerentur: quare cum nostri liberum iam aditum ad eos habeant, omni pietatis officio eorum animis, corporibusque consulunt. Inter alumnos, conuictoresque Spiritus sancti Congregatio instituta est, atque à Pontifice Max. confirmata, & indulgentijs aucta. Eius sodales ipso Pentecostes die, ex Tridentini concilij San-
 ctione

tionem multis nobilissimis viris audientibus; Catholicam religionem rite sunt professi, excipiente professione Canonorum Regularium preposito; qui eo ipso die cum alio familiae eiusdem in sodalium numerum referri voluit. Hi octavo quoque die suos habent coetus, atque ad omnem virtutem inuicem sese adhortantur: iidem Eucharistiae sacramentum, cum ad aegrotos deferretur, religiose prosequuntur; praestoque sunt ijs, qui ad supplicium ducuntur; atque ne ab haereticis decipiantur, diligenter cauent.

MISSIO NICKELSVBURGENSIS.

Nickelsburgi, quod Moraviae oppidum est, annos iam aliquot, magno cum rei Christianae adiumento nostri versantur: oppidum enim ipsum (id quod proximis litteris ad vos est scriptum) vniuersum iam in Ecclesiae Rom. fidem venit; sed & ex alijs vicinis locis multi, numero centum, & sexaginta ad veritatem sunt conuersi. Vir clarus, & honestus haeresis Flaccianorum infectus, cum uxorem in ijs partibus duxisset, oppidanorumque animos turpi vitae consuetudine plurimum offenderet, ad catholicam religionem tandem traductus, singulari cum pietatis exemplo viuit. Mulier haeretici cuiusdam viri clarissimi filia, cum Nickelsburgi a patre homini illic nobilissimo collocata esset, sexto mense fidem orthodoxam suscepit: quam cum pater nuptum collocauit, nulla vnquam ratione fieri posse gloriabatur, vt filiae Papistarum religio persuaderetur. Quidam vir doctus cum studio cognoscendae

veritatis

veritatis maximam Germaniæ partem peragrasset,
 omniaque apud hæreticos nullis nixa fundamentis nu-
 tare animaduerteret, tandem Catholicam veritatem
 est complexus. Matrona quædam honesta Lutero ad-
 dicta, cum in morbum periculosum incidisset, eoque
 ipso in morbo de Lutherani ministri manu communio-
 nem suscepisset; ad extremum paullo antequam spiri-
 tum emitteret, cum Ecclesia in gratiam redijt. Cum
 noster Sacerdos in cœmeterio mulieri filiolum gestan-
 ti occurrisset, quæsiuit num puer baptizatus esset; cū-
 que Patris metu, quod is Anabaptista erat, puerū ad-
 huc baptismi gratia priuatum cognouisset, Parocho,
 ceterisque quorum id intererat, conuocatis, puerum
 illico fonte sacro lustrauit. Consuetudines permultæ
 vel prauæ abrogatæ, vel rectæ sunt institutæ. Nam
 cum festi dies ludis, obscenisque saltationibus celebra-
 rentur, magna nostri Patris contentione, multis nobi-
 libus viris renitentibus, omne ludicrum, ac saltatio ijs
 diebus, Principis edicto, sunt sublata. Neque minore
 cum difficultate impetratum est, vt quibus diebus Ec-
 clesiæ interdicto prohibemur, ijs carne non vesceren-
 tur; adiunctaque octo talerorum mulcta est, si quis
 Ecclesiæ præcepto audiens non fuisset. Qua quidem in
 re illustre fuit fidicinum duorum exemplum, qui cum
 Iudæorum sponsalibus carnes comedissent; publica
 mox pœnitentia scelus illud in cœmeterio expiarunt.
 Olomucensis Episcopus cum in ea ciuitate Confirma-
 tionis sacramentum contulisset, confirmati sunt homi-
 num circiter millia quattuor. Idem templa octo, aras
 nouemdecim rei diuinæ peragendæ designauit: quæ tē-
 pla

plai ipsi postea ciues preciosis muneribus exornarunt: aliqui etiam sacella in ijs sua pecunia ædificarunt; vnus nostro templo sacrum multorum coronatorum calicem donauit; nonnulli etiam bonorum suorum partem legarunt. Hæc de NicKelsburgensium conuersione, pietateque fama cum omnes Germaniæ partes peruaderet, Carolum Austriæ Archiducem impulit, vt ab Imperatore in Stiriam rediens iter flecteret NiKelsburgum, vt ea, quæ auribus audierat, oculis nosceret; itaque cum omnia diligentissime scrutatus esset, affirmavit præsentis fructus magnitudine victas cogitationes suas. Porro quantum his felicibus successibus Catholici, bonique omnes gaudent, tantum ex altera parte Hæretici rumpuntur; omniq. ratione rem perturbare conantur: quorum tamen conatus adhuc egregia catholicorum virtute ad irritum ceciderunt. Cum enim dynasta quidam hæreticum concionatorem ex Austria secum in eam urbem adduxisset, domique suæ suggesto excitato synagogam instituisset, populus ob eam rem incitatus arma cepit, ac ni mature irabulam ablegasset, vtique populi manibus fuisset discerptus; quo factò multorū audacia, qui idē tentabāt, repressa est. Principis soror femina opulentissima, vidua, & sine liberis, hæreticorum tamen erroribus maxime addicta, fratri summe catholico pollicita est, eum se, filiosque eius bonorum suorum hæredes institutam, modo nostros ille NiKelsburgo expelleret; ad quæ optimus frater ita respondit, vt diceret suam se religionem, societatisque Patres venales non habere; neque

neque se eum esse, qui vel totius orbis mercede proposita, Deum O.M. ut offendat, adduci possit.

MISSIO VRATISLAVIENSIS.

VRatislavia Silesiæ Metropolis est, in qua vrbe annos iam quinquaginta hæresis dominatur: eò Episcopi, canonicorumque rogatu profecti de nostris aliquot rem christianam plurimum promouerunt. Ad Ecclesiam catholicam sunt adiuncti viginti, ad vnã verò speciem rediere quindecim. Sub Paschatis dies confessionum numerus fuit trecentarum quadraginta octo; in his generales multæ, aut duodecim, quattuordecim, sexdecimue annorum: decem etiam ex vicinis hæreticorum locis vnus confessionis causa venerunt: ceteris autem anni festis præcipuis triceni, aut quadringeni solent confiteri. Ad Moniales, quæ in Silesia inter tot hæreticos omni auxilio destituta degunt, priuata habitæ sunt conciones: Golgouiæ etiam, Præfectorum oratu, duorum monasteriorum exceptæ confessiones, & ad catholicos, qui ibi versantur, concio habita, magna vel ipsorum hæreticorum approbatione. Itaque catholica religio popularis iam esse incipit, ac liberius homines ad conciones conueniunt: quæ etiam frequentia cernitur, cum nostri quæstiones de præcipuis fidei orthodoxæ capitibus, casibusque conscientie explicant; quæ scholæ non catholicorum modo, sed etiam hæreticorum multitudine celebrantur. Sed videlicet dæmon non quiescit, multæque per suos ministros, ac satellites nostris paratur
infi-

insidiæ, quas adhuc omnes Dei beneficio, & egregia catholicorum in nostros voluntate superarunt.

MISSIO LEITHOMISLIENSIS.

Leithomislj messis hoc anno letissima fuit: ad Ecclesiam aggregati plurimi, atque hi, ut proxime scripsi, ex rudibus, plebeisque hominibus; propterea quod docti, ac nobiles alius alij impedimento est. Sub ferias Resurrectionis communicarunt ad numerum quinque millium; quorū aliqui, cum catholicos Sacerdotes non haberent, multos annos eo sacramento caruerant: alij à multis passuum millibus ob eam vnam causam veniunt, ut de nostrorum manibus christi corpus sumant. Parœciæ duæ præcipuæ, ex quibus aliæ pendunt nouem, de hæreticis sunt receptæ: in quibus, quoniam magna catholicorum Parochorum paucitas est, nostri eorum munera sæpissime exercere coguntur. Domini à Pernstein familia vniuersa, paucis quibusdam exceptis, confessione expiata est; aliquot etiã ex ea catholici facti. Ob has autem res Pichardi nostros pessime oderunt; Patriq. de nostris iter habenti vnus ex ijs strictum gladium intentauit; qui tamē diuinitus liberatus est, posteaq. Pichardus veniam à Patre demississime petijt; nimirū propterea quod timebat, ne D. à Pernstein re cognita, grauius aliquid in ipsum statueret.

PRO.